

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL II.

"Gazeta" iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 199.

Brașov, Vineri, Sâmbătă 10 (22) Septembrie

1888.

Procesul de presă al generalului Doda,

pertractat înaintea curții cu jurați din Arad
în 17 Sept. 1888.

(Raport stenografic al „Gaz. Trans.”)

La 9 ore se începe constituirea tri-
bunalului și a curții cu jurați într-o sală
laterală.

La apelul generalului Traian Doda
se prezintă avocatul Carol Eötvös,
justifică absența acusatului prin morbul
său, apoi își însușește plenipotența și cere
ținerea pertractării și în absența acusa-
tului cu reprezentanța sa.

Vincentiu Csernă, procuror reg.
substituit, cu provocare la § 80 al
procedurii, se roagă de judecătoria a nu
încuviința cererea lui Carol Eötvös și a
nu-l admite la apărarea acusatului, căci
în casul, când acusatul nu se prezen-
tează, curtea cu jurați ar esențe ver-
dictul numai pe baza arătării procu-
rorului.

Carol Eötvös se provacă la legea
positivă, care nu oprește reprezentarea
în absența acusatului, și la unu casu
concret din Dobriștin unde asemenea s'a
pertractat unu procesu de presă în
absența acusatului, cu reprezentarea prin
avocat. Și curia reg. a încuviințat
această procedură în sensul recursului
de nulitate.

Vincentiu Csernă insistă la propu-
nerea sa și tribunalul se retrage pentru
decidere în cauză și aduce următoarea
decizie:

În considerare, că procedura nu dis-
pune că în casul când acusatul nu se
prezintă în persoană, se potă fi acesta
reprezentat prin avocat, ci în sensul
procedurii, acusatului nu i se dă altu
dreptu, decât a se prezenta însuși în
persoană cu avocatul său, ér în sensul
§-lui 80 din procedură, decă acusatul
nu se prezintă, este eschisă încurgerea
apărătorului în proces: tribunalul reg.
nu concede să încurgă în pertractare ad-
vocatul acusatului.

Carol Eötvös însușește recursu de nu-
litate — contra acestei hotăriri.

După acesta Carol Eötvös poftesc
să însușească două hârtii, cu rugarea să bi-
nevoască tribunalul a-le lua în consi-
derație și a le ceti în șirul probațiu-
nilor.

Presidentul cu provocare la decisul,
adinero publicat, nu primesce acele
hârtii.

Carol Eötvös însușește recursu de nu-
litate și în contra acestei procederi.

Se începe apoi constituirea juriului
fără încurgerea lui Eötvös.

Dintre 36 jurați citați la pertractare
se prezintă 31, cari se întregesc încă
cu 5 adunați din publicul ascultătoru.

La constituirea juriului Vincentiu
Csernă se mai folosesc apoi și de drep-
tul respingerei și respinge pe Antoniu
Hoffmann, Iosif Köpfmacher, Alexan-
dru Bartl, Iuliu Maresch, Coloman Ar-
kay și Iosif Sütö. Astfel juriul se con-
stitue numai din elemente admise de
procuror.

După aceste se începe pertractarea
în sala cea mare a tribunalului, tescuită
dimpună cu coridoarele — de sute de
omeni, între cari erau mulțime de ve-
nerabili preoți și o frumoasă cunună de
dame.

Tribunalul e constituit din: Carol
Ottubay president; Francisc Pécely
și Iosif Petrovsky judecător. Acusător:
Vincentiu Csernă substituit de protoprocu-
roru, notariu: Dr. Acațiu Simon.

Curtea cu jurați este constituită din:
Dr. Stefan Priegi, Ioan Kristyory jun.,
Ladislau E. Illés, Emil Inkey, Dr.
Maximilian Rosenberg, Eduard Gruber,
Ludovic Tenner, Mauriciu Plesch, Géza
Sontagh, Dr. Coloman Köpf, Clemen-
tiu Földes și Frideric Hönig.

Suplenți: Dr. Augustin Robitsek și
Petru Kerner.

Jurații facu jurământul prescriș
de lege.

Presidentul: În casul subversant
pote va fi lipsă de dragomanu român,
dreptu aceea am ordonat aici drago-
manul român acreditat la judecătoria,
și-lu poftesc să facu jurământul pres-
criș în § 40 alu legi de presă.

Mircea Vasiliu Stănescu, dragoman
stabilu acreditat: Domnule president!
În sensul § 41, fiindu vorba numai de
dragomanu național, eu, care de 12 ani
sunt dragoman-român jurat, mă rog
a fi dispensat a depune jurământul,
căci eu am făcutu odată jurământul și

aici încă mă provocu la acelu jurământ
deja făcutu.

Presidentul: § 40 ordonază expresu,
că în toate casurile concrete trebuie să se
facu jurământul; dela acesta nu mă ab-
batu nici în decursul acestei pertractă-
rii, poftim a face jurământul.

Dragomanul M. V. Stănescu face
jurământul.

Presidentul: Se va ceti acuzarea: factu
atentu pe acusatoru și-i invocu în me-
moria datorințele sale, de a procede cu-
viincios la exercierea drepturilor sale.

Dr. Simon: începe cu cetirea acuzei:
Inclitu Tribunalu!... (E întrerupt.)

Presidentul: Acusatul Traian Doda
nefiind de față, nu-i potă cere naționala;
poftesc acusatorul să se cetescă ea din
scriptele procesuale?

Procurorul: Mergu a să ceti fasiu-
nea acusatului la sulevarea probațiuilor.

Dr. Simon (cetesce acuzarea): În de-
nunciarea mea de dto 8 Februaru Nr.
799 am ridicat acuză contra imprima-
tului de dto 4 Octomvre 1887 iscalitu de
generalu Traian Doda și apărutu în
tipografia „Posaune“ din Timișoara....

... În acestu imprimatu anume adresat
cătră alegătorii cercului electoralu din
Caransebeș, și distribuitu în Caranse-
beș și printre alegători, Traian Doda
dice, că:

„poporul românesc, în urma intri-
gelor, uneltirilor și a forței, s'a eschis
din toate pozițiile singuraticale ale luptei
constituționale; „că ne preparăm la o
bătălie (generalu a dișu luptă. — Red.)
mare și obositore“; „astăci nu mai e
vorba de unu locu și votu în parlamen-
tul maghiar, nu e mai multu vorba de
bagatele concesii politice ori de limbă
națională, ci...; „căci e pusă în cumpănă
onorea națională a poporului românesc“.

În espunerile citate ale acestui im-
primatu face atari imputări poporului ma-
ghiar, a unei părți din națiunea politică
maghiară, ca și când aceea prin intrigele
și uneltirile forței ar vătămă națio-
nalitatea română în drepturile sale con-
stituționale și viceversa, o stimulează pe
acesta a trece pe unu atare teren de
activitate, ce cade afară de cadrul lup-
tei constituționale, și din aceste conside-
rațiuni e deplinitu potrivit pentru agita-
rea elementelor românesce mai ușor de

îndemnatu la ură contra naționalității ma-
ghiare; și astfelu răspândirea acestui
imprimatu formază delictulu de agitare
determinat în alineatul alu doilea din
§. 172 alu codicelui penalu.

Și deorece în cursul investigației Tra-
ian Doda a recunoscut, că elu este au-
torul acestui imprimatu și elu l'a și pu-
blicat, cu aclederea actelor de instruc-
țiune sub %, pe basa citatului articulu
de lege, ridicu acuză: contra lui Traian
Doda, generalu c. r. în pensiune și lo-
cutoru în Caransebeș, pentru delictulu
agitării contra naționalității, comisă prin
imprimatu făcutu și răspândit de den-
sul cu data 14 Octomvrie 1887, și res-
pectuosu rog pe onoratulu presidentu alu
judecătoriei de presă, să fixeze termi-
nulu pentru cercetarea și de judecarea
cauzei prezente, să citeze la aceea și pe
acusatul și să comunice și cu mine dis-
pozițiile făcute în privința acesta.

Arad, Martie 1888. Georgiu Percz,
procuror reg.

Presidentul: Notariulu va ceti tra-
ducerea autentică a imprimatului.

Dr. Simonu cetesc traducerea au-
tentică de M. V. Stănescu.

Etă textulu originalu alu apelului:

Cătră alegătorii din cerculu Caran-
sebeș!

Iubiți alegători! Atunci, când prin
realegerea de deputatu dietalu alu cer-
cului Vostru pentru a șesa oră m'ați o-
norat cu încrederea Vostră prin acesta
considerându împrejurarile actuale m'ați
datu într'una impulsulu spre unu pașu
forțe serios și importantu, care între
împrejurări normale, sănătoșe — nici
usitat n'ar fi, care însă între împrejurări
politice nesănătoșe ca aceea, în cari se
afă astăci statulu nostru publicu și în
elu a noastră iubită națiune în deosebii,
mie mi se impune ca un act de impli-
nirea a unei înalte datorințe morale.

Am trâmisiu adecă dietei unguresce
dechiarățiunea mea în scrisu, că nici
voiu participa la lucrările ei, nici ca
alesu deputatu mandatulu meu nu-lu voiu
depune.

Am făcutu acestu pașu în deplină
conștiință, că comitu unu act de pas-
sivă renitență contra legi, dér l'am fă-
cutu, a trebuit să-lu facu sub presiunea
nenaturalelor împrejurări politice, în
cari ne aflăm, și a mai înaltelor con-
siderațiuni morale, cari a le ignora nu
este permis cetățenului de omenia, de

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Instrucțiunea educatoare în șola poporală.

(Fine).

4. *Fisica.* Precum are instrucțiunea
istorică mai multă o însemnătate etică,
prin ceea că tinde la cultivarea voinței,
tocmai așa promovază mai înainte de
tote fisica cugetarea și inteligența. A-
cestă instrucțiune ascute capacitatea de
observațiune, oferesce o bogăție mare
de instrucțiuni și concepte, promovază
prin acesta cugetarea rațională și delă-
tură superstițiunea.

Fiind-că această instrucțiune promo-
văză cugetarea și cultivarea priceperii, ea
și are o însemnătate mare pentru culti-
varea voinței, adecă pentru educațiune,
pentru că voința este determinată și con-
dusă atât prin cugetare, cât și prin sêm-
țăminte. O observare sensibilă a na-
turei este de altminte de mare preț
pentru cultivarea spiritului; ea pote
produce participare pentru lucrurile din
natură, pote planta venerațiune și admi-

rațiune în sufletele scolarilor pentru Fi-
ința mai înaltă și prin acesta a deștepta
sêmțământul religios.

5. *Instrucțiunea din geografie.* Geo-
grafia este o știință de totului totu uni-
versală; ea atinge atât istoria în gene-
re, cât și istoria naturală, în specie; ea
vorbeste despre nascerea, specia și for-
ma munților, ea descrie făunele, florile,
precum și viața, caracterul, ocupațiunea
și organizațiunea statelor și ale diferi-
telor popore. Prin urmare ea este forțe a-
comodată a ercita „interesul multilateralu“
și a deștepta participarea. Ca ea să și ajungă
însă acestu scopu, nu este iertat ca instruc-
țiunea să constea în o simplă împărtășire
da numeri și numiri statistice, ci în depigeri
de tablouri, în descrierea vieții și a ocu-
pațiunei poporelor, precum și în repre-
sentațiunii de tablouri generali a sin-
guraticelor țeri. Prin acesta se dobendesc
bucuri față de obiecte, se plantază parti-
ciparea la binele și durerea poporelor.

6. *Instrucțiunea în cântări.* Cantulu
este limba inimii, a sêmțământului. Iu-
bire și tânguire, bucuria și durere, veselă

și întristare: Tote sêmțămintele omenesci
și află în cântece spresiune corespundătoare.

Tote aceste sêmțăminte așaderă
cânteculu le pote deștepta. Pentru cul-
tivarea spiritului, cânteculu este de o
însemnătate mare. Pentru aceea și
Luter a dișu: „Pe unu învățătoru, ce nu
scie cânta, nu potă să-lu vedu în ochi.“
Fiind-că sêmțământulu lucră asupra
voinței și fiind-că escitarea și însufleți-
rea pote să conducă la fapte, de aceea
cânteculu este de o însemnătate mare
și pentru cultivarea voinței. Unu cân-
tecu frumosu produce în șola dispozi-
țiune consacratore. De aceea învățato-
rulu să nu restringă cânteculu numai la
orele de cantu ci să începă orele de di-
mineta totdeauna cu cântare și lucrulu
indeplinitu în o săptămână așiderea să-lu
încheie cu cântări și rugăciuni de mul-
țămită; tote întâmplările mai importante
ale vieții șolare să le consacre prin
cântări. Atunci cânteculu devine unu
mijlocu eminentu pentru cultivarea spiri-
tului și a caracterului, precum și pentru
cultivarea unui sêmțământu nobilu.

Inflința etică a cântecului este mai
mare, când scolarulu a devenitu în cân-
tări independentu. Eserciții ritimice —
melodice — sunt deci de lipsă, dér trê-
bunsu întrebuințate cu măsură. Șola
să cultive anume cântecele religioșe și cele
poporali. Învățați deci pe popor a
cânta, și prin acesta multe rele voru fi
delăturate.

7. *Indemânările.* Pestalozzi pedeză
cu hotărre pentru aceea, ca cu știința
să fiă împreună și puțină. Elu des-
aprobă o cultivare, care ofere numai
cunoscințe fără indemânări numindu-o
unilaterală și periculosa. Putința, inde-
mânările sunt practice; ele oferu o po-
zițiune sigură fiă-cărui omu, unu rașim
în lume; ele-i procură pânea și delătu-
rarea lipselor sale pământesci. De a-
ceea ele și au o însemnătate mare pen-
tru educațiune. Cetirea, scrierea, desem-
nulu, lucrulu de mână, cu unu cuvântu
tote indemânările stau în raportu dreptu
cu cultivarea chiâmării.

Afară de acesta ele sunt de mare
însemnătate pentru cultivarea spiritului.

unde și iau asupra răspunderea, deplina răspundere pentru acest act, atât față de voi, cât și față de națiune și de lumea întreagă.

Pe când pentru mai bună orientare a Vostră, conform datoriței mele, vin a Vă aduce la cunoștință arinsul pasu al meu, facu întruna se urmeze traduse în limba maternă, în întreg cuprinsul lor, literale ce am adresat în această privință Escelentei Sale d-lui Toma de Péchy, președinte alți casei reprezentanților țării.

Cețiți, esaminați, cumpăniți și consultați între Voi, și faceți-Vă judecata.

Numai încă două lucruri am a Vă pune la inimă. Pentru cazul de necredută, ce nici nu pot, nici nu voi alți presupune, că pasul meu n'ar fi aprobatu de Voi, încă de pe acum din capul locului trebuie să Vă facu cea mai limpede declarațiune că, în conștiința mea de împlinire cu credință și onoare a datoriței mele către Tron și către națiunea mea, reprobarea Vostră de locu nu m'ar altera; ați face însă prin aceea Voi înși-vă trista mărturie înaintea națiunii, că nu ați fi fiii demni ai acelei națiuni, pentru a cărei onoare națională astăzi chemat este a se espune alți Vostri ceru electoralu. Er decă aprobați pasul meu, precum sunt deplin convins că-lu aprobați, atunci aminte să Vă fiă, că se lucră de o luptă mare a-nevoioasă: că astăzi nu mai e vorba de un scaun sau de un votu în parlamentul maghiar, nu de ore-cari mică concesiuni naționale limbistice seu politice, — nu, căci în critica situațiune, în carea ne aflăm, toate acestea lucruri bagatele și secundare sunt; astăzi cauza națiunii întregi, ba mai mult: onore națională a poporului român este în jocu, a poporului, care prin unelirile măiestriei și ale forței scos din toate pozițiunile luptei constituționale, și-a găsit ultimul refugiu în alți Vostri ceru electoralu. Tocmai însă de aceea totu d'odată aminte să Vă fiă, că adversarii noștri politici toate voru încerca, pentru d'a ne scote și din această unică fortăreță.

Să fiți pregătiți, că ei, precum lesne de prevădutu e, astădată întru alegerea mijlocelor încă mai puțin scrupuloși voru fi ca până acum. D'aceea Vă dicit: Veghiați și păziți; se nu Vă amăgescă șoptele false, nici se nu Vă spari amenințările, nici corupțiunea se nu se furisecă în inimile Voștre.

Fiți bărați și repetu, se nu perdeți din vedere, că astăzi chemați sunteți a apăra onore și demnitatea națiunii.

Caransebeșu, în 12 Oct. st. n. 1887. Cu acesta Vă salută din inimă alți Vostri alesu deputatu

generalu Traianu Doda m. p.

Presidentulu: Are acusatulu vr'o observare?

Acusatorulu: Onoratu tribunalu! Așu fi de părere se se cetescă fasiunea acusatului, făcută în cursul investigații înaintea judelei de instrucțiune.

Dr. Simon: Cetesce fasiunea lui Traianu Doda: Protocolu de investigație: luat în 18 Febr. 1888 la tribunalu reg. din Caransebeșu, ca judecătoria de instrucțiune, la recercarea tribunalului din Aradu, ca judecătoria de presă, de d-to 8 Febr. 1888, cu ocaziunea ascultării lui Traianu Doda. Preșent: Carol

Szabo, jude reg., Svoboda protocolist.

Înainte de efectuarea cercetării acusatulu se rogă ca protocolulu se se facă în limba germană ori română; și când la acesta judele de instrucțiune a declarat, că protocolulu oficiosu trebuie să fiă luat în limba oficioasă a statului, acusatulu a declarat, că nu pofteste esplicare dragomanului acreditat, ci se încredințeză în cunoștințele limbistice, române și germane, ale judelei de instrucțiune.

Numele și conumele: Traianu Doda. Loculu nascerei: Filipețu. Posiția și ocupația: generalu c. r. în pensiune. Etatea: 66 ani.

Întrebări speciale: D-ta ești autorulu și publicatorulu inseratului (Közlemény) tipăritu, prezentat aici D-Tale în limba română și comunicat cu D-ta în limba maghiară? — Da, eu sunt autorulu și publicatorulu acestui inseratu.

Pentru inseratulu din întrebarea primă s'a făcutu denunțiere în contra D-Tale, ce poftesc a răspunde relativu la acesta?

După interpretarea germană a expresiunilor ce facu obiectulu denunțierii, acusatulu își începe predarea:

În inseratulu edat de mine, nu se cuprinde agitare nici în contra Maghiarilor nici în contra altei naționalități, precum nu se cuprinde agitare nici în contra autorității publice, nici provocare la nesupunerea legilor și nu se cuprinde acolo nici agitare în contra cutărei confesiuni ori clase, precum nici nu am intenționat o acesta, căci am fost de convingerea, că împlinescu o datoriță reală față de tron, patriă și față de națiunea română. Sub „critice“ și „lupte“ nu am înțelesu alteceva, decât agitări și luptele electorale decurse în mai multe cercuri electorale, la cari au se fiă espus și alegătorii mei, decă mi se nimicesce mandatulu și se va ordona nouă alegere în cerculu electoralu alți Caransebeșului, și cu acesta sunt în legătură și acele espresiuni, pe cari le-am definitu intrigi artificiale, sub cari am înțelesu apucațurile electorale; altcum aceste sunt lucruri notorice, le cunoscem din alegerile dela Dunaszerdahely și Kaposvár.

Expresiunea, că e pusă în cumpănă onore poporului românesc, nu are acelu sensu, pe care i-lu atribue acusatulu publicu; a fostu vorba despre aceea, că după anularea mandatului ni se va ordona alegere nouă: er noi Români punem mare pondu pe aceea, ca cerculu electoralu Caransebeșu, ai cărei locuitori în mare parte sunt Români, să fiă mântinutu partidei, care scopu îl priveșcu ca chestia de onore pentru partidă; prea firesce, der, că atunci, când a fostu vorba nu numai de anularea mandatului meu, ci și de aceea, ca la

nouă alegere cerculu se fiă mântinutu pentru partida națională; am scrisu, că nu e vorba de unu locu și de unu votu, ci că e sub întrebare onore poporului românesc, pentru că am privitu ca lucru importantu mântinerea cercului Caransebeșu pentru partida națională.

Presidentulu: Mai ai ceva despusu? — N'am nimic.

Cu acesta protocolulu s'a încheiat și subscrii D. U. S. Carolu Szabó m. p. jude r. Svoboda m. p. protocolist.

Presidentulu: Are acusatulu ceva de observatu?

Acusatorulu: N'am.

(Va urma).

Procesulu lui Doda și foile unguresci.

Opoziționalu „Egyetertes“ scrie unu lungu articulu de fondu, în care, după ce face o reprivire asupra luptelor din trecut și până în prezentu ale bravulu nostru generalu, continuă astfel:

Noi, spunem adevăratu, nu suntem amicii persecuțiunii purcese din partea autorităților contra ideilor politice. Timem, că nu se unesce nici cu direcția reprezentată de noi, nici cu conceptulu ce noi ni-lam formatu despre libertatea cetățenescă, ca ori ce desucheru politice, fără a fi păgubitoare în o privință ori alta, se fiă îmbrăcate în haina pericolului politic și se se aplice contra lor asprimea legi.

Proclamația incriminată a lui Traianu Doda la totu casulu a fostu menită pentru a stărni ură, scopulu ei a fostu să ațite pe Români iritați contra constituției unguresci: cu toate acestea însă, în genere vorbindu, nu s'ar fi nascutu din acesta nici unu pericolu, nici pentru statulu ungurescu, nici pentru națiunea ungară, nici pentru constituțiune, decă autoritățile nu i-artu fi datu proclamațiunii lui Traianu Doda mai mare atențiune, decum merită, decă o-artu fi datu uitărei vecnice și nu s'ar fi pus în cursa acelei vulpi bătrâne, care cu feru și focu voiesce se și căștice corona martiriului politic. Decă artu fi trecut cu vederea ne-nțelăsa lui proclamațiune, astăzi n'ar mai vorbi despre Traianu Doda nici cel mai mare cortesu al lui. Astfelu de-odată s'a făcutu omu mare, s'a făcutu martiru după modul lor de cugetare.

Și decă la timpul seu n'ar fi fostu de locu băgat în seamă manifestulu lui Doda: ce-i dreptu, Români plini de ură n'ar fi considerat o acesta ca o generoasă trecere cu vederea din partea statului maghiar și din esta punctu de vedere nici măcaru cu unu firu de grăunte nu aru fi iubit mai multu statulu; der se fimu convinși, că în casulu acesta manifestulu lui Doda chiar asemeni n'ar fi fostu în stare nici macaru câtu unu firu de grăunte să nască între Români ură față cu noi. Aru fi trecut peste capulu nostru și blândii norișori de ai lui Doda chiar așa, cum mai de mult ori au trecut norii cei grei și plini de furtune.

Repetăm: politiculu ar fi fostu multu mai politicu, decă nu și-ar fi bătutu capulu cu Doda și cu scarabirile lui. Der decă cestiunea s'a pusă deja pe tărâmul legi și alți răsunării: e lucru naturalu, că această răsunare nu s'a pututu omite fără a nu se compromite greu idea de stat maghiar. Proclamația ofere destulă ocaziune pentru a se aplica contra ei paragrafi codicelui penalu, și ajungându cestiunea în stadiulu acesta, au și trebuit să se aplice.

Amu fi pretinsu însă, ca și în casulu de față se se facă procederea cu cea mai mare rigurositate și se se încunjure totu aceea, ce Doda și ceialalt agitatori aru fi pututu să exploateze în favorulu scopului lor. Vedem dora, că Doda a voit să și demestre puținătatea sa față cu instituțiunile constituției unguresci prin aceea, că, precum mai înainte s'a bătutu jocu de dieta ungară, așa

acum se și bată jocu de judecătoria. La o pertractare nu s'a prezentat. Nu s'a prezentat nici la a doua; la această a doua pertractare însă s'a cerutu să fiă reprezentat și apăratu prin altulu.

Pentru ce nu i s'a datu lui Doda ocaziune să facă acesta, pentru ce n'au vrutu să arete țerei și lunei întregi, că în casulu de față e vorba despre o astfelu de agitațiune în contra statului, pe care nici cea mai strălucită apărare n'o pôte face să trecă nepedepsită și că asprimea legi l'a ajunsu pe criminalu, macarcă l'au împărțit cu cele mai mari concesiuni posibile? Dău n'ar fi stricat vașei statului, decă ar fi procedat astfelu.

Acum putem sta gata la aceea, că dușmanii statului maghiar, provocându-se la etatea cea vechiă a acusatului, ori pôte la bola lui, voru acusa justiția maghiară dicitu, că a aplicat pedepsă asupra unui acusat, care din cauza slăbiciunilor sale nu s'a putu prezenta ca să se apere, și că justiția n'a statu în serviciulu adevăratei dreptăți, ci a statu în serviciulu scopurilor politice.

Nu voru avé dreptate, asta o scim. Der ore destulu este, decă numai noi o scim această și decă afacerea se va interpreta altmintrele din partea altora, pe cari însă decă s'ar fi concesu libera apărare, pôte ar fi fostu chiar siliți să dea dreptate verdictulu curții cu jurați și sentinței tribunalului.

Pentru ce a trebuit să ne despoim noi pe noi de această satisfăciune și se ne lăsam a fi mântiți cu o colere, care nu este colerea noastră și care atât conștiința de imparțialitate a justiției, cât și înțelepciunea politică ar fi pretinsu să stea departe de noi?

Trebuescu pedepsiți inimiciu statului; este o datoriță a abate ori ce pericolu ce amenință statulu. Der a considera pe ori ce nebun turburatu de liniște ca pe unu inimicu seriosu, a considera de pericolu ori ce mormăitură, acesta e unu lucru superflu și nici câtu mai puțin nu este lucru înțeleptu a ajutama tendințele celor smintiți de a se face martiri politici.

Efectele procesului Doda.

Multă bătaia de capu a început se le cauzeze Ungurilor din Budapesta modul cum s'a procedat în cauza procesului de presă al lui Traianu Doda. Mai vartosu — scrie „Egyetertes“ — în cercurile juriștilor se discută multu asupra întrebării, decă judecătoria de presă s'a ținutu deplin și în înțelesulu strinsu alți cuvântului de prescrișele legi, când n'a vrutu să asculte apărarea, ori dora prin acesta a produsu o causă de nulitate, pe basa căreia curia va nimici procesulu.

Pe basa §§-lor 80 și 81 ai ordinațiunii ministeriale privitoare la regularea procederei în cestiunile de presă, judecătoria de presă din Aradu a fostu obligată să procedă așa, precum a procedat; cu toate acestea însă, pe baza § 83 alți aceleiași ordinațiunii — ori va nimici curia procesulu, ori nu — trebuie se se țină o nouă pertractare înaintea curții cu jurați.

Etă ce dice §. 83 alți susu dizei ordinațiunii ministeriale:

„Chiar și când acusatulu, care nu s'a prezentat la pertractare, a fostu condamnatu la închisore, această condamnare nu se pôte executa înainte de a se țină o nouă pertractare a curții cu jurați, ci o asemenea sentință pôte se aibă ca efectu aducerea acusatului înaintea curții cu jurați prin intervenirea autorităților legale publice, decă altmintrele nu se pôte, chiar și arstându-lu“.

D-lu Traianu Doda va trebui așadă la totu casulu se fiă încă odată chemat înaintea Curții cu jurați.

Ca curiositate mai amintim, că pertractarea acestui procesu de presă, după cum scrie foia ungară „Arad és Vidéke“, ar avé ca consecință unu nou procesu. Numita foia scrie adecă, că unu

Scrierea și cetirea sunt mijlocele de căpetenie pentru cultivarea mai târzie. Pe acestea are să pună învățatorulu un pondu forte mare. Desemnul cultivă sēmțulu pentru ceea ce este frumosu, er lucrulu de mână face mână și ochiulu scolarului îndemnatu. Va veni și acel timp, când se va introduce lucrul de mână și pentru băeți nu numai pentru fetițe.

Calculațiunea. Acestu resortu promovează nu numai cugetarea cea curată și concludiunea cea logică, cultivându astfel rațiunea, ei elu are mare valore și pentru viața practică; elu conduce la o cărmuire rațională a casei și la o gospodăria financiară regulată.

De aceea fiacăre resortu se atingă obiecte de ale altui resortu, ca lucrulu ce se tracteză se se ilustreze mai bine, așa dicitu se înflorască câtu se pôte mai involtu, ca astfelu se aducă fructe imbelșugate.

Ora de istoria se se încheie așadă cu unu cântecu însuflețitoru și potrivit; în decursulu instrucțiunii din istoria se se întrebunțeze charta (mapa); geografia

se atingă materii istorice și fizice; fizica este clarificată prin poesia instrucțiunii limbistice; libelulu pentru ocupațiun o glindeză apoi toate resorturile; în calculațiune vinu înainte materii fizice spre aplicare și spre calculare și ideile morale ale instrucțiunii religio-morale, ideile morale din istoria biblică, istoria patriei și din istoria universală formeză adevărata materie de sēmțeminte, centrulu întregi instrucțiunii. În modul acesta se crează cea instrucțiune simplă, bine organizată, concentrată și educatoare, care aduce poporului fericiere și mântuire.

Pe când cutare resortu cultivăză mai multu puterile priceperii și ale rațiunii, pe atunci celalalt resortu promovează în deosebi spiritulu, și materiile sēmțual din religiune, morală, istoria și poesia, formându adevăratulu centru alți întregi instrucțiunii, voru aduce ideile celea mai înalte ale vieții la o cunoștință clară și voru influința, atâtu nemijlocitu, câtu și mijlocitu, în modu educatoru, adecă voru cultiva caracterulu.

(După F. W.) Valeriu Florianu.

Român, măhnit fiind, când s'a încheiatu pertractarea a început a injura și a rosti cuvinte murdare la adresa tribunului, a juraților și a judecilor, din cauză că au adus acea neplăcută sentință.

Unul dintre cetățenii ce erau de față, auzind acestea, a întrebat pe respectivul, dacă în adevăr o astfel de părere are el despre judecătoria, la ceea ce „Valahul măhnit” răspunde cu nisece injurături și mai mari la adresa judecilor.

În urma acesta, după cum scrie „Arad és Videke”, cetățenul „patriot”, care este din Arad, împreună cu alții, cari au fost de față la cele auzite, au făcut arătare contra numitului Român.

„Popă valahă agitator.”

Sub titlul acesta cetim în „Egyetertes” dela 19 Septemvre următoarele:

În buchetul format din Daco-Românii Slavici, Albu și Doda (Pe Bobancu l'a uitat. — Red.), condamnați la închisoare pentru agitație, nu peste multă va intra și un al 4-lea soț al lor. Acesta este renumitul preot greco-oriental (vré se dăcă greco-catolic. — Red.) din Sisiesc, Dr. Vasiliu Lucaciu, care totu numai pentru agitație contra maghiarimei și în contra ideii de stat maghiar a venit în conflict cu legea penală. Cu ocasiunea alegerilor de deputați dietali din anul trecut Vasiliu Lucaciu a jucat un astfel de rol, încât pentru numitul delict a trebuit să fiă tras în cercetare și condamnat, și această condamnare a fost astăzi aprobată și din partea Curiei regesci. Lucrul stă așa:

În 9 Iunie 1887 au fost convocati la o întrunire cetățenii români din cercul electoral al Baiei-mari. La această întrunire Dr. Vasiliu Lucaciu avea să raporteze despre hotărârile luate la Sibiu în an. 1884 cu privire la atitudine ce au s'o ia Românii față cu alegerile de deputați dietali. La timpul fixat întrunirea s'a și ținut în comuna Tăuții de sus, luând parte la ea peste 100 de alegători.

Cu ocasiunea acesta Vasiliu Lucaciu a ținut o lungă vorbire românescă „fraților” săi, în care a înșirât presupusele vătămări ale Românilor din Ungaria, vrsându-și focul dela inimă prin cuvinte agitatore la adresa Maghiarilor. A vorbit despre asuprirea Românilor și pe acei Români, cari își voru trada nașunea lor pentru filerii miserabili ai Ungurilor, i-a timbrat ca pe nisece „ucianii spurcate.” A făcut amară impunită autorităților unguresci, cari, în contra legii, nu primesc hârțile copiate în limba românescă, ci le resping pe lângă nisece observări dure, dîcîndu: „Mit akar ar a Valach?” (Ce vré Valahul acela?)

Drepturile Românilor, dîce Lucaciu se calcă sub picioare în întregă țera, autoritățile nu se genéză a aplica cele mai necinstite mijloce, nu se genéză a face presiune, corupție; nu se genéză a ne băga în temniță: numai pentru ca să-și facă plăcerea lor. Mai bine le mergea Românilor pe timpul lui Bach și Schmerling, căci atunci cel puțin puteau să se folosescă liberi de limba lor. Școlile confesionale ale Românilor nu sunt ajutate de stat în proporții corespundătoare. Activitatea inspectorilor școlari nu constă în altu-ceva, decât să întreabă pe învățătorii, dacă elevii lor știu scie bine unguresce? Românii sunt echiși din cadrul constituțiunei. Recomandă dér, ca în sensul hotărîrii dela Sibiu, alegătorii să țină strîns la pasivitate față cu alegerile de deputați dietali și să trimită o deputațiune la Majestatea Sa Impăratul, care acușă le va vindeca ranele lor.

După spusa unor martori, a mai amintit și aceea, că în cassa țerei se află destui bani, dér aceștia sunt între bînțați numai spre scopul, ca nevasta ministrului să-și bage sêra mâna în ei și să ia câte 100 de florini. Vorbirea și-a terminat-o în sensul, că astăzi încă numai ceru libertatea, mîne însă o voru pretinde.

Ațtătoare vorbire nu a rămasă fără

efect asupra ascultătorilor înfierbentului d-nu părinte, căci acești ascultători au primit cu însuflețire furișele isbucniri ale aceluia. La adunare a fost de față și solgăbirul Böszörményi, care n'a presupus nimica rău despre cuprinsul vorbirei, fiindcă nu scie românesce, și din cauza asta nici n'a împărășiat adunarea.

Prima denunțare în cauza acesta a făcut-o notarul comunal Pap Zsigmond, și în urma acesta fișpanul a depus afacerea în mâinile procuraturii regesci, pentru ca acesta să pornescă energica investigațiune. Pap Zsigmond a mărturisit, că; sătul fiind da isbucnirile în ură ale preotului contra guvernului și a autorităților, l'a întrerupt în vorbire, dér Vasiliu Lucaciu l'a făcut să tacă cu dura observație: „Mi pare că audu mugitul unui vițel”. Ațtă martorul acesta, cătu și comisarul de drum Toma Janos, sub-protorele suplentă, au mărturisit, că în părțile aceea se și vede foarte mult influența unei nepatriotice a lui Vasilie Lucaciu, deorece credincioșii lui urmăză orbesce staturile acestuia. Românii cu sentimente mai patriotice au și datu pe timpul mișcărilor electorale o contra-declarațiune, în care se respic în contra alipirei la rincipiile politice ale lui Vasiliu Lucaciu.

Vasiliu Lucaciu, care din cauza acesta a suferit și o închisoare preventivă de o lună de zile, a negat, că scopul vorbirei sale ar fi fost să agiteze, de-orece el n'a făcut alta, decât a raportat despre hotărârile conferinței din Sibiu, pătruns fiind de cea mai mare amărăciune, dér în modu cătu se pôte mai moderat. Tribunalul însă n'a fost de părerea asta, ci pe Dr. Vasiliu Lucaciu l'a tras în cercetare pentru delictul de agitare contra naționalităților, prevădu în § 2 alu articolului de lege 172 din codicele penal. În urma acesta V. Lucaciu a trăgănit-o de pe o di pe alta, făcînd recursu contra sentinței tribunalului; acestu recursu a fost luat la pertractare din partea consiliului I crim. a tablei r., astăzi (19 Septemvre) înainte de amedă. Președinte: Iuliu Hettyey, jude la tablă; membrii consiliului: juții Szell Farkas, ca referent, Nemeth Peter, Burg Lajos și Mendelényi Izidor; ca notar: Vaiko Pal.

După încheierea înfăcărței referade, s'a cetit recursul celu lungu al acusatului, în care se plânge de persecuțiune pornită din poruncă în contra lui, și se silesc să dovedescă, că elu nici-odată n'a lucrat în contra intereselor de esistență ale „adoratei sale patrie.” Cu tôte acestea tabla reg. a aprobat hotărîrea tribunalului și astfel Dr. Lucaciu — care de altminteale a fost de față cându s'a anunțat sentința tablei — își va puté acușă așterne încă apărarea sa la pertractarea finală a tribunalului.

Afacerea Stossmayer.

Părerea, în care se află mai virtos credincioșii lui Strossmayer, că cuvintele dojenitoare ce monarhul le-a adresat acestui episcop și-ar afla sorgintea în șoptirile ministrilor unguresci la urechia monarhului, se silesc Ungurii s'o combată cu tôte puterile:

Ministrul președinte Tisza, cu ocașiunea unui toast rostit la banchet, ce s'a dat în Papa din incidentul conventului reformat, ce s'a ținut acolo, făcî în privința acesta următoarea declarație:

„Domnilor! Eu imi ridicu glasul în numele adevărului, și acesta imi este cu atăt mai plăcut, cu cătu adevărul în casul de față uple cu bucură inima mea și a fiăcărui Maghiar adevărat: S'a făcut alusiune, că isvorul acelu duș rece, ce a căduț mai pe urmă în Croația, este a se cătu aici, în mijlocul nostru. În adevăr însă, acestu

isvoru îl formeză acea inimă bună, ce totdeuna e condusă de interesele patriei și de sentimentele regale.... Să trăiescă regele!”

Nu mai puțin se silesc „Egyetertés” a face pe cetitorii săi să credă, că isvorul cuvintelor dojenitoare ale monarhului nu sunt a se cătu în șoptirile ministrilor unguresci, ci că memoratele cuvinte ar fi a se considera asemenea acelor declarațiuni, pe cari monarhul s'a obișnuit a-le da ca răspuns deputaților cari vin la el pentru a-i așterne omagii și cari declarațiuni sunt formulate înainte.

„Egyetertés” laudă pe Tisza pentru declarațiunile ce le-a făcut cu ocașiunea banchetului din Papa și se miră, cum de a putut produce în unii sânge rău împrejurarea, că Tisza a făcut declarațiile de mai sus cu ocașiunea unui banchet înscenat din incidentul unei adunări bisericesci reformat, credînd că prin acesta Tisza ar fi făcut o necuviință, punînd în legătură o adunare bisericescă protestantă cu politica țerei, și încă cu o astfel de politică în care joca rolu și unu arhieru catolic.

Prin acesta, dîce „E-s”, Tisza n'a comis nici o necuviință, pentru-că lucrul nu s'a petrecut în o adunare confesională, ci în o societate constatatăre din cetățeni ai statului maghiar și în o asemenea societate fiă-care membru, ca cetățenul alu unei țeri constituționale, a avut dreptul netăgăduit de a vorbi despre politică.

Așa dîce acum foia ungurescă, dér dacă s'ar fi întemplată acesta cu ocașiunea unui banchet înscenat din incidentul unei adunări bisericesci de ale naționalităților, siguru altminteale ar dîce. La Vață cu oratorulu! Acesta ar fi glasul unanim al tuturor șovinștilor maghiari.

SCRILE DILEI.

Correspondentul din Berlin alu diarului „Daily Chron.” aduce scirea, că prințul Bismark ar fi rugat pe împăratul german să-i primescă abdicarea și să-i denumescă unu succesor.

***

„Fremdenblat” primesce din Budapesta o telegramă, în care se dîce, că în numărul proxim alu monitorului oficial din Budapesta va apăre decretul de denumire alu noului ministru ungurescu de culte și instrucțiune publică în locul lui Trefort, în persôna contelui Csaki Albin.

***

Suntem rugați a face cunoscut, că și în institutul de surdo-muți din Clușă se propune după sistemul celu mai nou, conformu cărnii surdo-muții sunt instruați a se înțelege nu prin semne, ca până acum, ci prin diferite articulațiuni vocale. Afară de acestu modu de vorbire, ei mai sunt instruați în cetire și scriere, calculațiune și desemn, istoria universală și istoria naturală, precum și în diverse lucruri de mână. Cu unu cuvînt, li-se dau surdo-muților tôte acele cunoscințe, ce li-se dau în școlile noastre copiilor dăruți cu tôte simțurile. În acestu institutu s'au inserat deja 8 elevi: 6 din Clușă și 2 din provincia. Vacante mai sunt numai 4 locuri pentru ocuparea căroră petițiunile sunt a se înainta până la 1 Octomvre, care este terminul ultim pentru înscrieri pe anul 1888—9.

Una nu ni-se spune însă: în celimbă se instrueză elevii acestui institutu? Noi am crede, că fiă-care elevu să se instruze în limba lui maternă.

***

Cu ocașiunea săpăturilor dela biserica Sf. Nicolae celu mare din Iași s'a descoperit mai multe morminte vechi de 200 ani, didite sub pardoseala bisericii chiar. — Deschise, s'au găsit în ele, între altele, două cadavre foarte bine conservate: unul de bărbat și celalaltu de

femeie. Celu de bărbat are redengotă poloneză cu brandeburguri late, cusute în fir și bine conservate, pantaloni cu lampas și botfori cu pinteni, ceea ce lasă a crede, că trebuie să fi fost vre unu personagiu marcant, dér nu s'a găsit nici inel nici altu ceva, care să pôte orienta descoperirea pozițiunii sociale a mortului. În celalaltu mormentu, totu așa de vechiu, se află o femeă, îmbrăcată cu o rochiă de mătăsă țesută și brodată cu fir de aur de sus până jos. Brodăria e foarte fină și de unu desemn regulat și ales. Cămașea de borangicu asemenea conservată, și unu colieru de aur cu pietre de valoare. Inele său brățare nu s'au găsit. — „Rom. Lib.” scrie, că în curîndu d-lu Tocilescu va face unu studiu amănunțit asupra acestor morminte, cari probabil vor fi duse la mușeu din Bucuresc.

SCRILE TELEGRAFICE.

Viena, 20 Septemvre. „Politische Corresp.” află dela Roma, din isvoru siguru, că curia papală a chemat pe episcopulu Strossmayer la Roma spre a primi dela elu deslușiri detaliate, după care curia să pôte decide despre aceea, că Strossmayer să rămână la postul său, sau să primescă o altă destinațiune.

Varșovia, 20 Septemvre. Visitei ce a făcut-o pe neașteptate Țarul în Polonia, i se atribue caracteru politicu. Aristocrații poloni au pregătit o manifestare demonstrativă națională.

Belgrad, 20 Septemvre. Căltoriei ambasadorului german la regele Milanu în Gleichenberg i se atribue o mare importanță, aducîndu-se în legătură cu viitorea schimbare de ministriu.

Budapesta, 21 Septemvre. Albin Csaky a fost denumit ministru de culte și instrucțiune publică.

Paris, 21 Septemvre. Consiliulu de ministri a staverit, că nu este nici o cauză pentru a se suspenda vama pe importul de bucate.

Londra, 21 Septemvre. Diarul „Daily Chronicle” voescă a sci din isvoru foarte siguru, că guvernului francesu i s'a așternut proiectulu rusu alu contractului de alianță între Francia și Rusia.

Bucuresc, 21 Septemvre. Camera s'a întrunit în sesiune extraordinară pentru a i se ceti decretulu de disolvare, în care se dispun alegeri nouă pentru 24 Octomvre. Majoritatea de mai înainte n'a luat parte la decisiunile camerei și ține aț unu meeting pentru a redacta manifestulu partidei.

Cursul la bursa de Viena

din 20 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aur 4%	101.—
Renta de hârția 5%	90.80
Imprumutul căilor ferate ungare	146.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	112.50
Bonuri rurale ungare	104.50
Bonuri cu clasa de sortare	104.50
Bonuri rurale Banat-Timișu	104.50
Bonuri cu cl. de sortare	104.50
Bonuri rurale transilvane	104.70
Bonuri croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	100.—
Imprumutul cu premiulu ungurescu Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	124.50
Renta de hârția austriacă	81.80
Renta de argint austriacă	82.55
Renta de aur austriacă	110.75
Losuri din 1860	140.—
Acțiunile băncei austro-ungare	878.—
Acțiunile băncei de creditu ungar.	306.25
Acțiunile băncei de creditu austr.	313.50
Galbeni împărătesci	5.77
Napoleon-d'ori	9.63
Mărci 100 imp. germane	9.52 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	121.85

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

PUBLICAȚIUNE.

Oficiul orfanalului orașanesc, ca oficiu pentru pertractarea de rămasuri, face tuturor cunoscut, că la 24 Septembrie 1888 st. n. dela 9-12 a. m. și dela 3-5 p. m. se vor vinde prin licitația publică celor care vor oferi mai mult, în casa din Blumens No. 73 (casa d-lui Thomas Bosini) efectele din rămasul după Frideric Kleisser c. r. major, decedat la 7 August 1888 și anume: Haine, rufăria, giuvaere, hainuri, obiecte pentru echipare și alte diferite lucruri.

Brașov, 18 Septembrie 1888.

Oficiul orfanalului orașanesc.

1563-1

Brieflichen Anfragen sind 3 Stück Briefmarken beizuschliessen.

Gr. Karolyi-utca 12.

G. A. STEINER, Budapest

Günstige Gelddarlehen

erhalten selbständige Personen, welche eine ordentliche Jahreswohnung und regelmäßigen Verdienst oder Einkommen haben und zw. Gewerbetreibende, Kaufleute, Beamte, Offiziere, Privatiers, Grundbesitzer u. s. w. je nach Verhältnis von 50 fl. bis 1000 fl. als Personalkredit gegen leichte monatliche oder dreimonatliche Abzahlung mit 6% Verzinsung. Auf grundlicher Intabulation gegen 4 1/2% und 5% auf Amortisation oder ohne solche. Nähere Auskunft ertheilt:

Numere singuratică din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, în librăria Nicolae Ciureu și Adolf Albrecht.

celu mai escelent mijlocu în contra tuturor insectelor

folosește cu tăria frapantă și distruge insectele, ce se află, astufeliu de iute și sigură încâtă nici o urmă a lor nu mai rămâne.

Distruge totalu ploșnițele (păduchii de lemn) și purecii.

Curăță bucătăriile radicalu de prăsila gândacilor.

Delătură imediatu totă stricăciunea moliilor.

Eliberéză celu mai iute de supărarea muștelor.

Apără animalele nostre domestice și plantele de totu felulu de parasiți și de bólele ce urméză din cauza lor.

Curăță cu desevérșire capulu de păduchi etc.

Să se observe strictu: Ceea-ce se vinde cântăritu în hărtia nu este niciodată **Specialitate-Zacherl.**

Numai în Sticle-originale veritabilu și eftinū de procuratū dela depositulu principalu

I. Zacherl, Wien, I. Goldschmiedgasse 2.

În Brașov dela Domnii:

I. L. & A. Hesshaimer
Emil Porr
Demeter Eremias
Karl Schuster, farmac.
Iulius Hörnung
I. Goos

In Rădăuți la Domnii:

C. Teichmann
A. v. Rossignon
A. Decani
C. Deutscher.

Heinrich Zintz
Carl Irk
Heinrich Rhein
Ratz Lajos
Karl Kirr
Ferd. Iekelius, farm.

In Siretū la Domnii:

Israel Sommer
Ph. Zettel
I. Dempniak Véd

Ed. Kugler, farm.
Iul. Müller, „
N. Grădinar
Ioh. Lerchenfeld
Karl Töpfner
George Stefanovici.

In Suceava la Domnii:

Nathan S. Hauslerer
E. Liska
I. Symonowicz
H. Beiner.

În orașele celelalte și la țară depozitele de Zacherlin veritabilu se pot vedea pe placatele espuse.

56,12-10

Turnătoria de feru și fabrica de mașini a lui SCHLICK

SOCIETATE PE ACȚII

FABRICA ȘI DIRECȚIUNEA:

VI. Aeusserer Waitznerstrasse 1696/1699.

Budapesta

BIROULU ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULU:

VI. Waitznering 57.

Mașini de sēmēnatu în brazdă „TRIUMPH“ și „HALADAS“ patentate ale lui SCHLICK.

Mașini de sēmēnatu care împrăștie grăunțele;

Pluguri patent. ale lui Schlick cu 2 și 3 fiare

Pluguri-Rayol patent. ale lui SCHLICK.

Pluguri cu unu feru originale Schlick și Vidats,

Unelte agricole, grape, fărimateori de bulgari,

Tocători, tăietori de sfeclă, mașini pentru mustu de sfeclă, batose de porumb, (cucuruz) Mori pentru fărimate.

Garnituri de treieratū cu vaporu și cu vârtėjū (Göpel).

Mori pentru curățitū, Mori pentru măcinatū.

Părți aparținătore de tôte sistemele de pluguri pentru rezervă se află la depositu.

Prețurile cele mai eftine. — Condițiunile de plată forte favorabile. — Prețuri-Curente la cerere gratis și franco.

OBSERVARE.

Ne onorăm a aduce la cunoștința p. t. D-loru Clienți, că de și amu mutatu parțea cea mai mare a birourilor nostre ce se aflau în Budapesta VI., Waitzner-Boulevard No. 57, în etablismentulu fabricii nostre aflătoru: Budapesta, VI., Aeusserer Waitznerstrasse Nru 1696-99, totuși susținem în interesulu și pentru comoditatea onor. d-ni clienți unu birou în orașu, în localitatea de până acum, unde se află unu depositu cu tôte produsele nostre de obiecte pentru țidiri și de mașini agricole.

Cu înaltă stimă

Direcția turnătoriei de feru și a fabricii de mașini a lui Schlick, societate pe acții.

28,18-13

Nro. 715 ex 1888.
a. f. sc. c. d.

Escriere de concursu.

La administrațiunea fondurilor scolastice centrali din districtul Năsăudului este de ocupat unu postu de practicantū pentru ajutoriu la resolvirea pieselor și la ținerea archivei.

Cu acestu postu e împreunatū salariulu de patru sute florini v. a. pe anū.

Dela concurinte se recere ca să dovedescă cu documente valide după lege că:

1. A absolvatū facultatea de drepturi ordinarmente.

2. Că scie limba română, maghiară și germană în graiu și în scrisu. Candiatații de advocați voru fi preferiți.

Suplicele cu documente cu totu se voru adresa la „Comisiunea administratōre de fondurile scolastice centrali din districtulu Năsăudū“, în Năsăudū până la 16 Octomvrie, la 6 ore după amezū.

Cari se voru trimite mai târziu nu se voru considera.

Din ședința comisiunei administratōre de fondurile scolastice centrali districtuali.

Năsăudū, la 28 Iuliu 1888.

Președintele:
Ionu Ciocanu.

Secretarul:
Ioachimū Mureșianu.

Bésztercze, 1888 Sept. 15.

Lättam:
Báro Bánffy, m. p.
tőispán, kir. biztos.

155,3-2